Joka toinen olisi valmis tinkimään omista etuuksista ja sote-palveluista ikääntyneiden ja itseä heikommassa asemassa olevien hyväksi

KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiö selvitti Ilmapuntari-kyselyssään Suomen aikuisväestön suhtautumista siihen, millä perusteilla kansalaiset olisivat valmiita leikkaamaan omista sosiaaliturvaetuuksistaan ja sote-palveluistaan erilaisten julkisten menokohteiden rahoittamiseksi. Kysymys kuului seuraavasti:

”Mitä mieltä olet seuraavista sosiaali- ja terveyspolitiikan tulevaisuutta koskevista väitteistä? Oletko valmis leikkaamaan omia etuuksiasi ja sosiaali- ja terveyspalvelujasi seuraavien asioiden rahoittamiseksi, mikäli muut samassa asemassa olevat tekevät samoin?”

Tuloksista piirtyy yleiskuva, jonka mukaan omista etuuksista ja sote-palveluista ei hevillä luovuttaisi. Kuitenkin kaksi perustetta kuudesta saa niukan enemmistön tuen. Nämä ovat ikääntyneiden kansalaisten (51 %) ja itseä heikommassa asemassa olevien etuuksien ja palveluiden turvaaminen (51 %). Joka toinen olisi myös valmis tinkimään omista etuuksista ja palveluista maanpuolustusinvestointien rahoittamiseksi (49 %) sekä lasten ja lapsiperheiden palvelujen turvaamiseksi (48 %).

Kaksi asiaa kuudesta ovat sellaisia, joiden toteuttamiseksi ei haluta antaa periksi omista etuuksista edes silloin, jos muut samassa asemassa olevat tekisivät siten. Selvä enemmistö suhtautuu nuivasti ajatukseen leikata omista etuuksista ja sote-palveluista julkisten ilmastotoimien rahoittamiseksi (60 %). Yli puolet kansalaisista suhtautuu penseästi myös ehdotukseen leikata omista etuuksista ja palveluista julkisen talouden alijäämän korjaamiseksi (57 %).

Kyselyvastaajien puoluekanta on yhteydessä taipumukseen hyväksyä omien sosiaaliturvaetuuksien ja sote-palveluiden heikennykset. Hallituspuolueiden tukijat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin leikkauksiin omista etuuksista maamme puolustusinvestointien rahoittamiseksi ja julkisen talouden alijäämän paikkaamiseksi. Omista eduista karsimista ilmastonmuutoksen hillitsemisiksi hallituspuolueiden tukijat näyttäisivät kavahtavan toisin kuin oppositiopuolueiden kannattajat.

Oppositiopuolueiden kannattajien olisi hallituspuolueiden kannattajia vaivattomampaa sulattaa heikennykset omiin etuihin ja sote-palveluihin, jos itseä heikommassa asemassa olevien etuuksia ja palveluita voitaisiin siten turvata. Omien etuuksien typistäminen julkisen talouden tasapainottamiseksi
tuntuu oppositiopuolueiden tukijoista puolestaan miltei myrkyn nielemiseltä.

Vastaajien ikä vaikuttaa mielipiteisiin. Ikääntyneet, yli 70-vuotiaat, jotka ovat jo eläkkeellä, suhtautuvat keskimäärää suopeammin käytännössä kaikenlaisiin perusteluihin supistaa omia etuuksia edellyttäen, että myös muut tekevät samoin. Nuoremmat ikäluokat (18–30-vuotiaat) suhtautuvat muita ikäluokkia myötämielisemmin leikkauksiin henkilökohtaisista etuuksista ja sotepalveluista itseä heikommassa asemassa olevien hyväksi ja ilmastonmuutoksen torjunnan rahoittamiseksi.

Myös työmarkkina-asema on yhteydessä näkemyksiin. Työttömät ja lomautetut suhtautuvat keskimäärää kielteisemmin käytännössä kaikenlaisiin ehdotuksiin leikata henkilökohtaisista etuuksista ja sote-palveluista. Erityisen pahalta maistuisi se, että omia etuuksia karsittaisiin ilmastotoimien rahoittamiseksi. Sukupuolen mukaisista eroista voi todeta, että miehet suhtautuvat naisia ymmärtäväisemmin kajoamisen omiin etuihin lähinnä silloin kun kyse on maanpuolustusinvestoinneista ja julkisen talouden tasapainottamisesta.

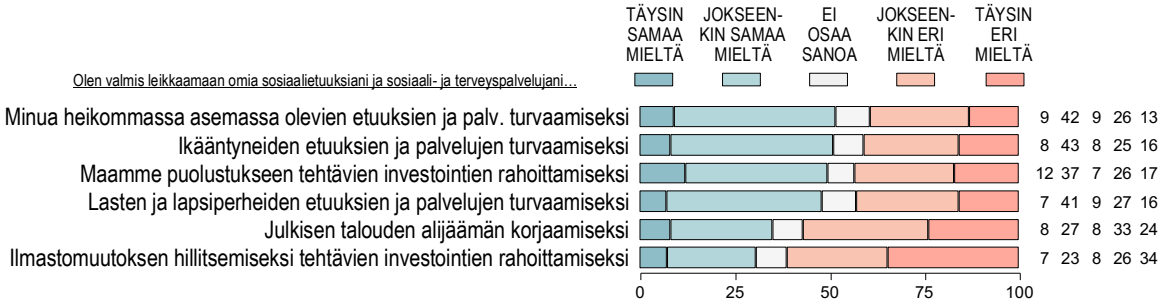
Sosiaaliturvaetuuksien käyttö on yhteydessä suhtautumiseen omista eduista ja sote-palveluista leikkaamiseen. Jos henkilö ei ole viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttänyt sosiaaliturvaetuuksia, hän suhtautuu keskimäärää myötämielisimmin henkilökohtaisiin uhrauksiin. Tämä koskee etenkin puolustusinvestointien rahoittamista ja ikääntyneiden palveluiden varmistamista. Toistuvasti tai jatkuvasti sosiaaliturvaetuuksia käyttävät asennoituvat ymmärrettävän varauksellisesti ajatukseen vähentää omia etuuksia maanpuolustuksen hyväksi ja julkisen alijäämän korjaamiseksi.

Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Professori Juho Saari Tampereen yliopistosta osallistui keskeisesti tutkimusaineiston suunnitteluun. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 2.-8.10.2026. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.601. Vastaajat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan noin 2,5 prosenttiyksikköä suuntaansa.

Kuvio 9.

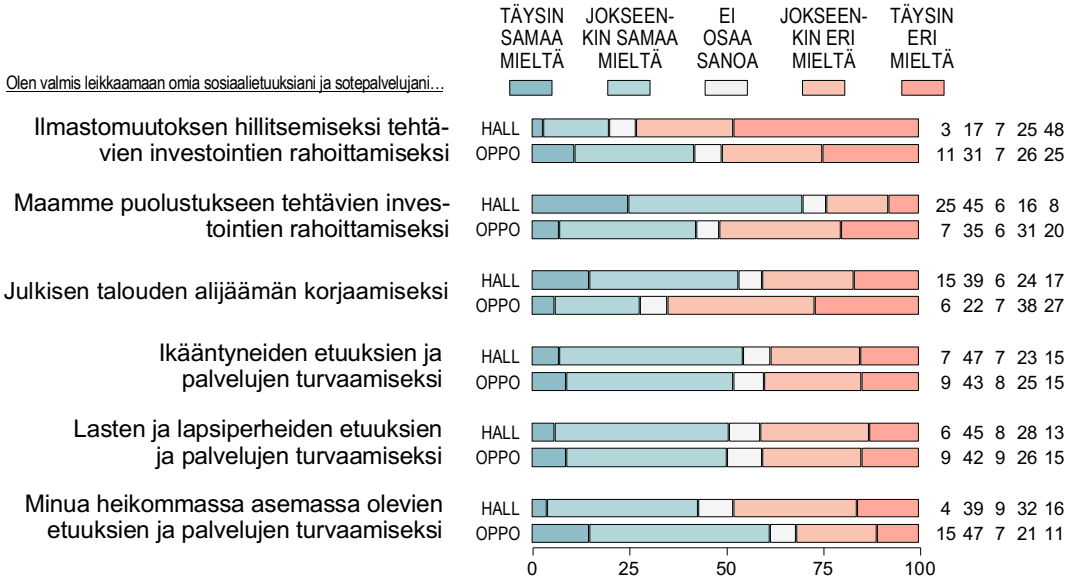
ONKO VALMIS LEIKKAAMAAN OMIA ETUUKSIAAN JA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJAAN SEURAAVIEN ASIOIDEN RAHOITTAMISEKSI, MIKÄLI MUUT SAMASSA ASEMASSA OLEVAT TEKEVÄT SAMOIN (suhtautuminen väittämiin, %).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 9h.

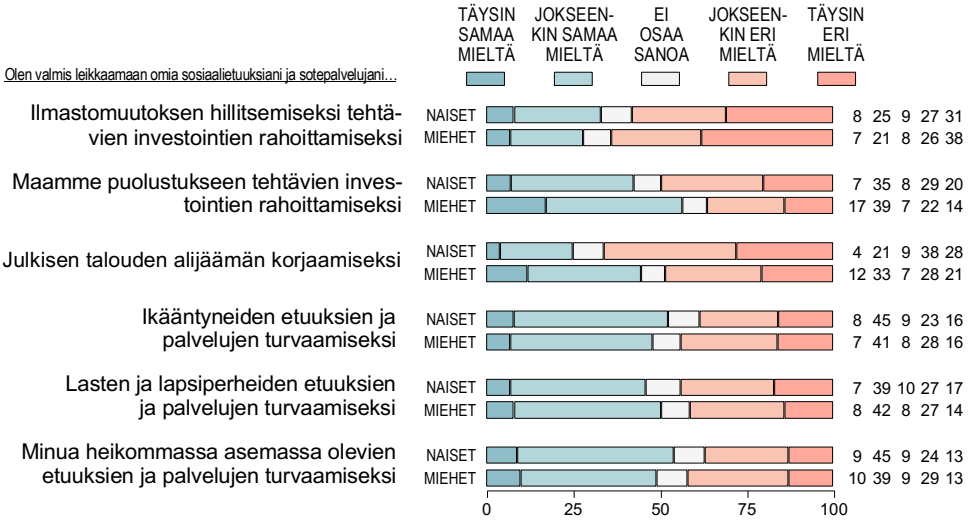
ONKO VALMIS LEIKKAAMAAN OMIA ETUUKSIAAN JA SOTE-PALVELUJAAN SEURAAVIEN ASIOIDEN RAHOITTAMISEKSI, MIKÄLI MUUT SAMASSA ASEMASSA OLEVAT TEKEVÄT SAMOIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (suhtautuminen väittämiin, %).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 9s.

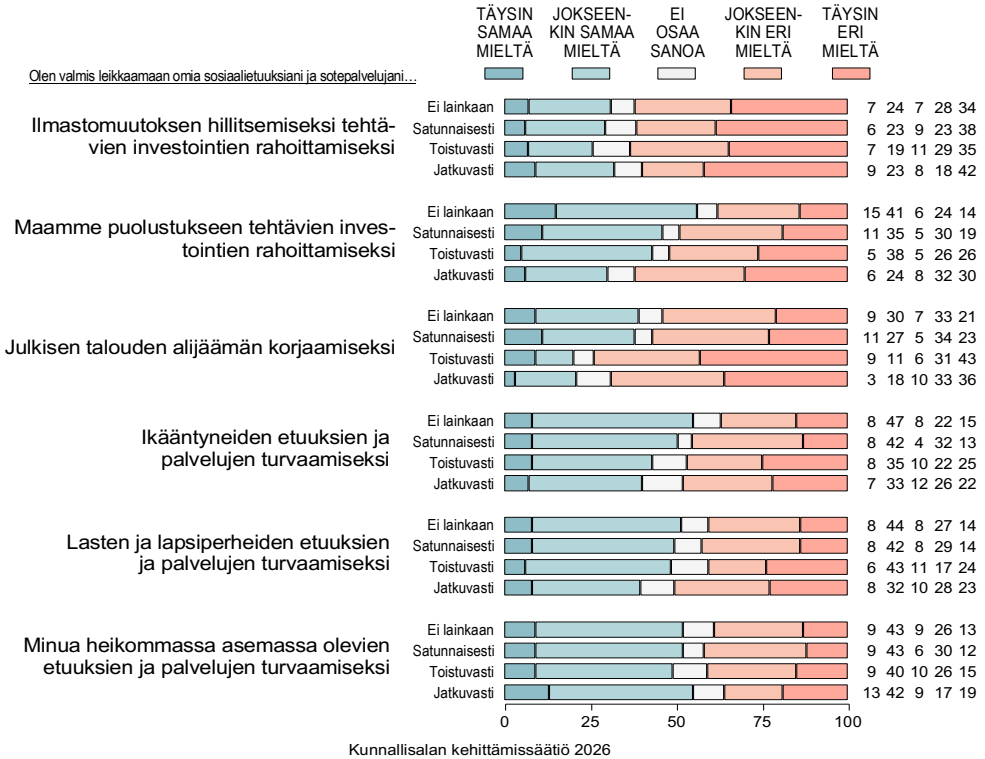
ONKO VALMIS LEIKKAAMAAN OMIA ETUUKSIAAN JA SOTE-PALVELUJAAN SEURAAVIEN ASIOIDEN RAHOITTAMISEKSI, MIKÄLI MUUT SAMASSA ASEMASSA OLEVAT TEKEVÄT SAMOIN: NAISET vs. MIEHET (suhtautuminen väittämiin, %).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 9/13.

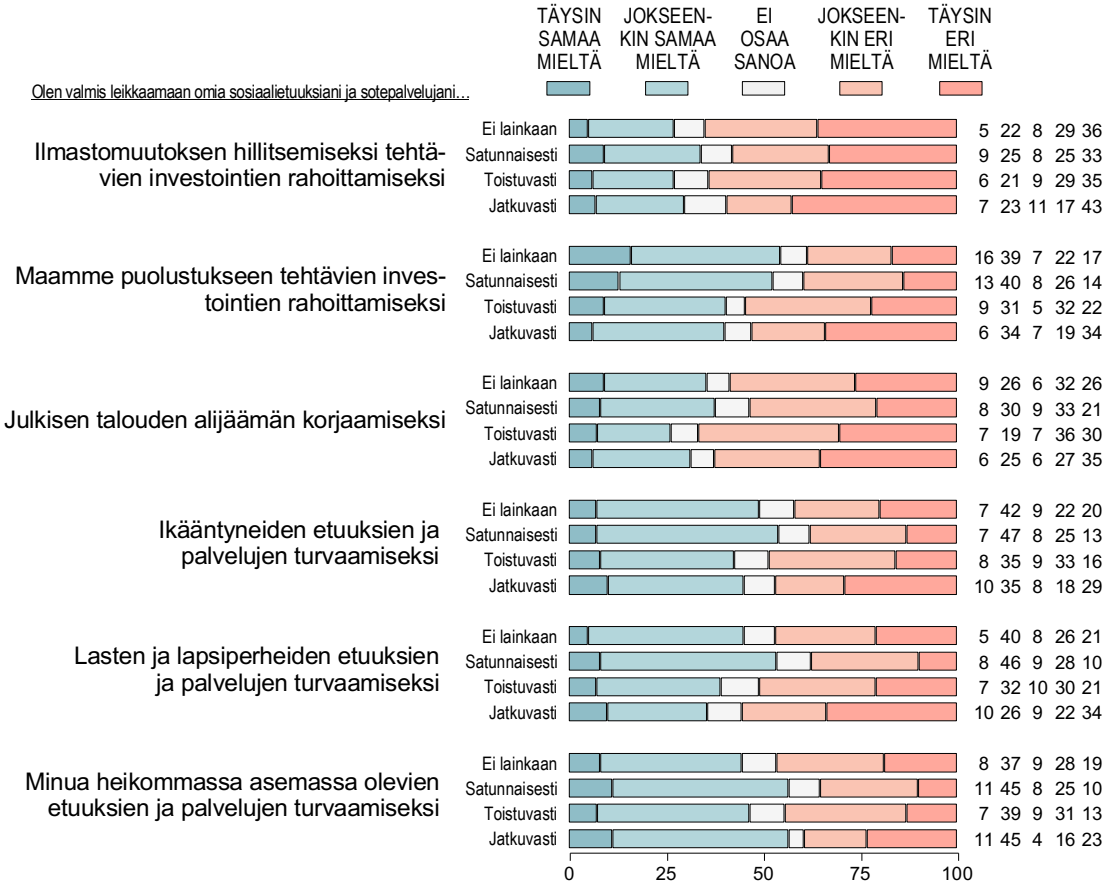
ONKO VALMIS LEIKKAAMAAN OMIA ETUUKSIAAN JA SOTE-PALVELUJAAN SEURAAVIEN ASIOIDEN RAHOITTAMISEKSI, MIKÄLI MUUT SAMASSA ASEMASSA OLEVAT TEKEVÄT SAMOIN: ARVIOT SOSIAALITURVAETUUKSIEN KÄYTÖN MUKAAN (käyttänyt viimeisen vuoden aikana...;%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 9/14.

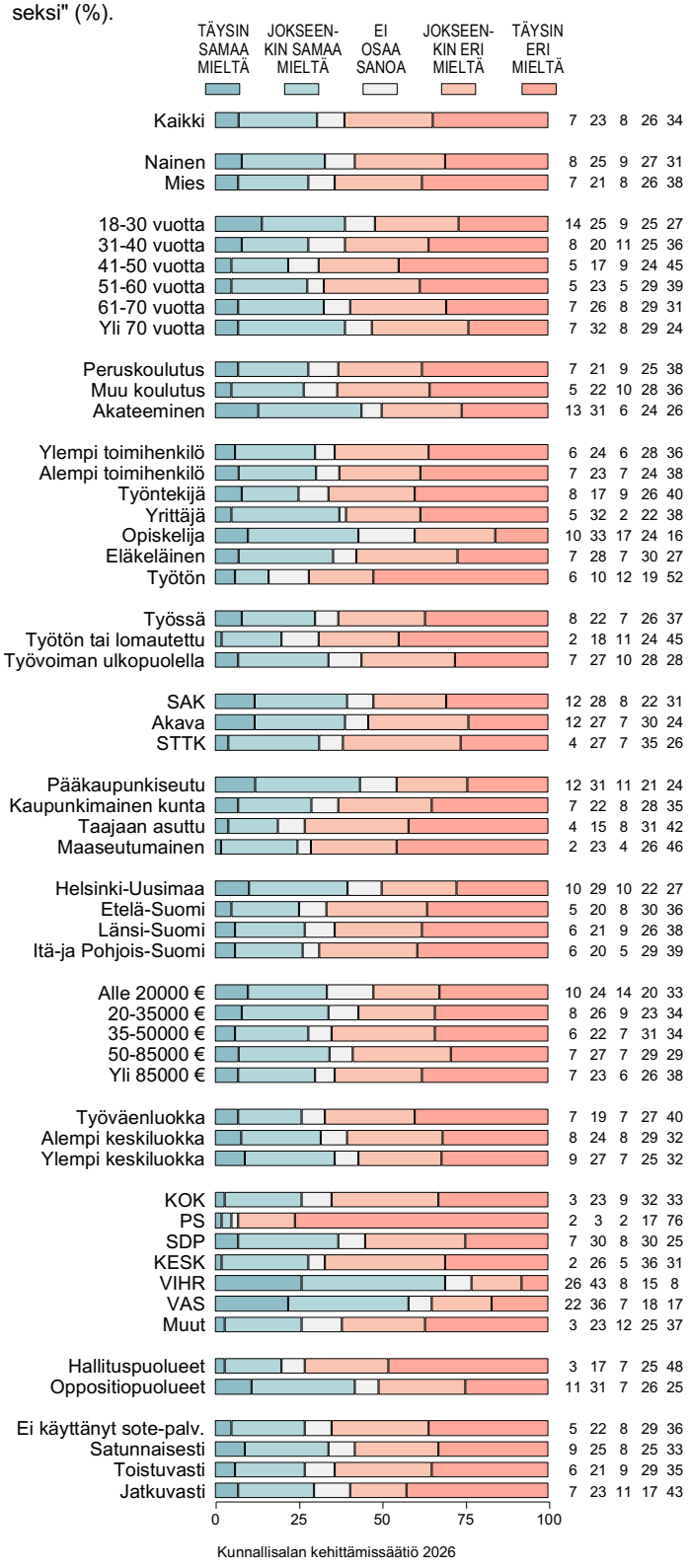
ONKO VALMIS LEIKKAAMAAN OMIA ETUUKSIAAN JA SOTE-PALVELUJAAN SEURAAVIEN ASIOIDEN RAHOITTAMISEKSI, MIKÄLI MUUT SAMASSA ASEMASSA OLEVAT TEKEVÄT SAMOIN: ARVIOT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN KÄYTÖN MUKAAN (käyttänyt viimeisen vuoden aikana...;%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

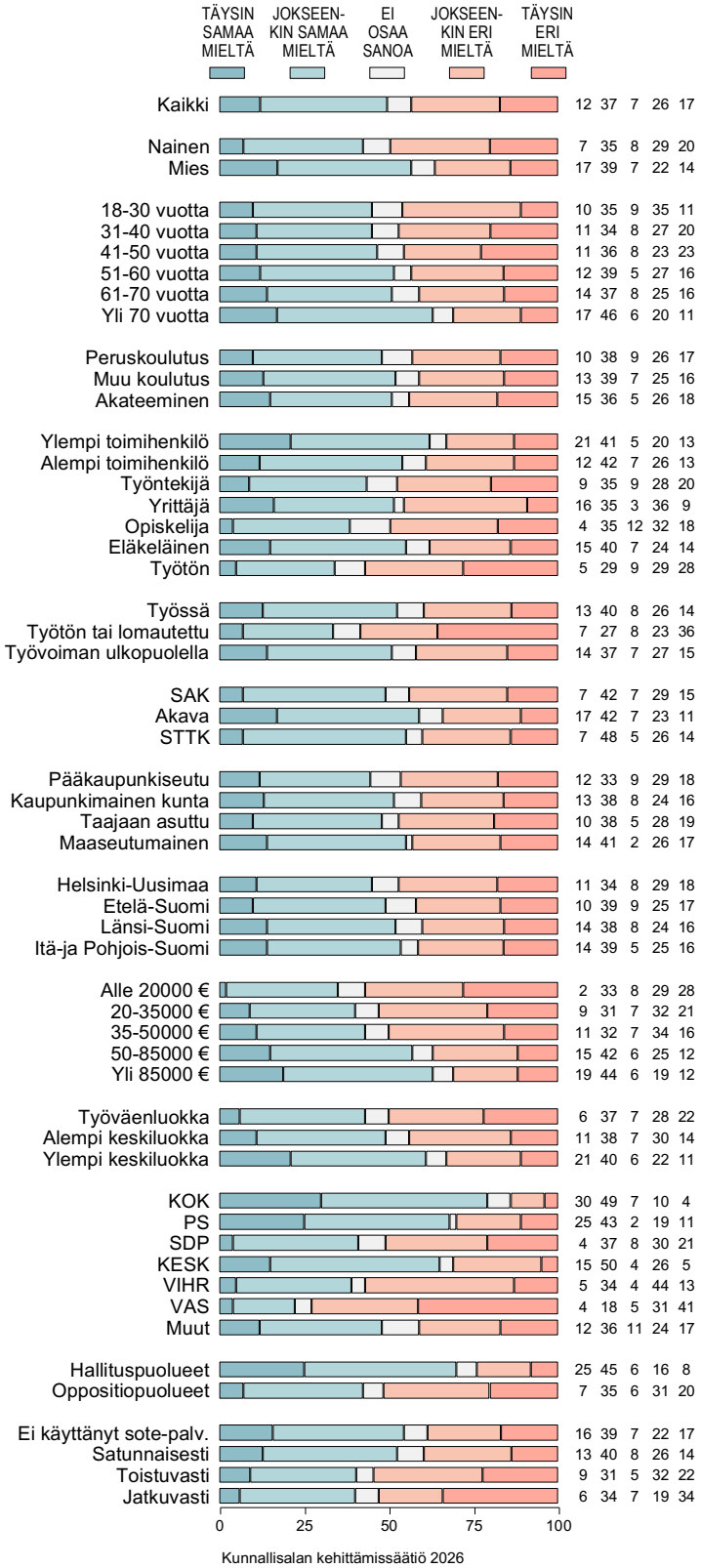
Kuvio 9-1.

"Olen valmis leikkaamaan omia sosiaalietuuksiani ja sote-palvelujani ilmastomuutoksen hillitsemiseksi tehtävien investointien rahoittamiseksi" (%).

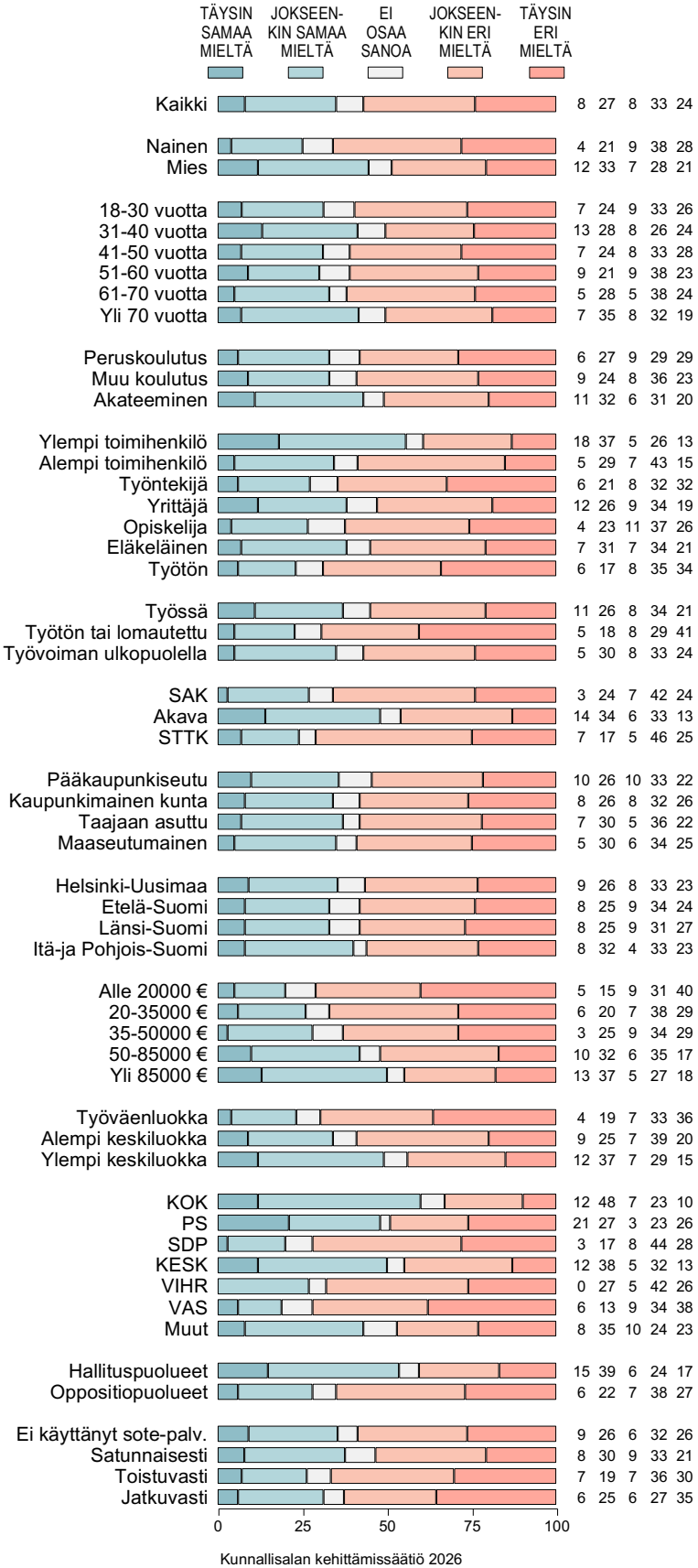
Kuvio 9-2.

"Olen valmis leikkaamaan omia sosiaalietuuksiani ja sote-palvelujani maamme puolustukseen tehtävien investointien rahoittamiseksi" (%).

Kuvio 9-3.

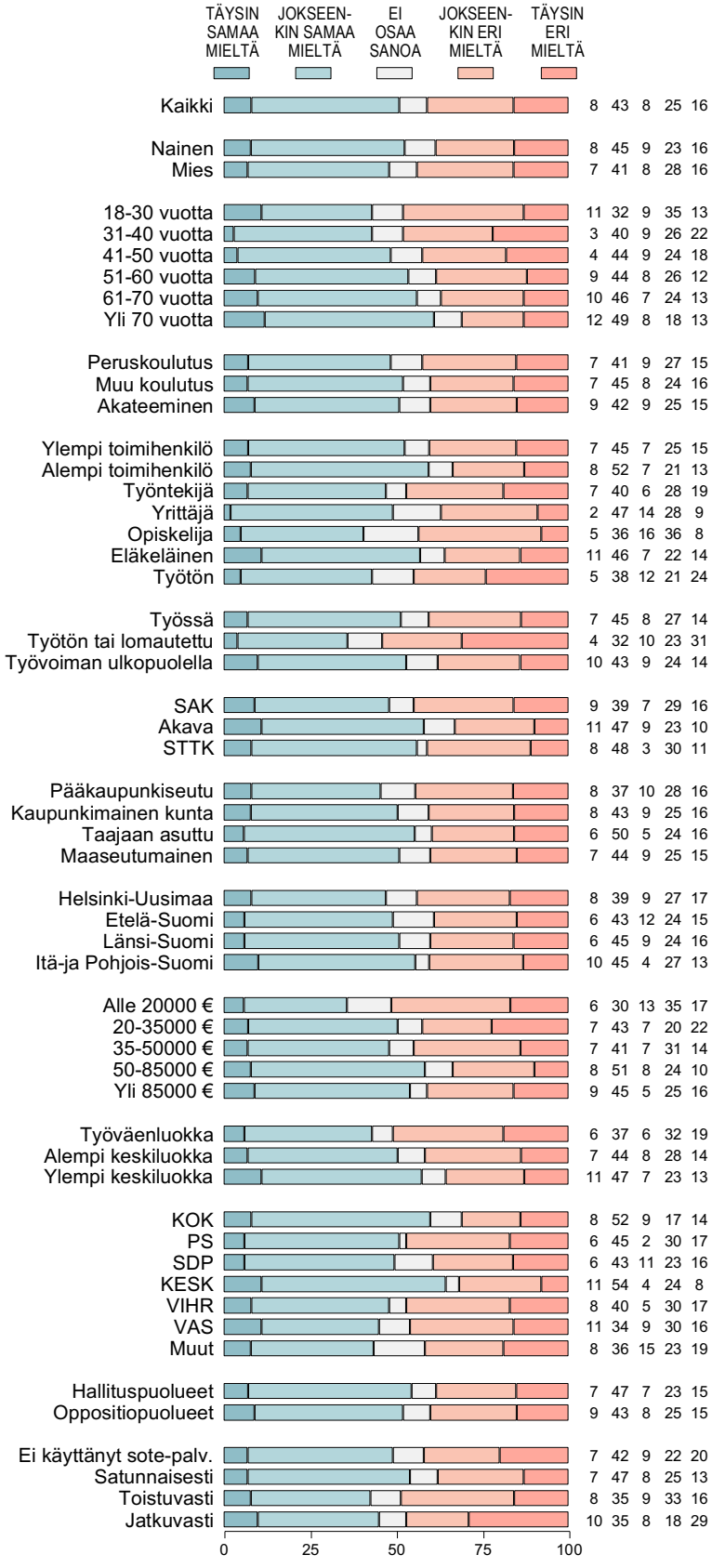
"Olen valmis leikkaamaan omia sosiaalietuuksiani ja sote-palvelujani julkisen talouden alijäämän korjaamiseksi" (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 9-4.

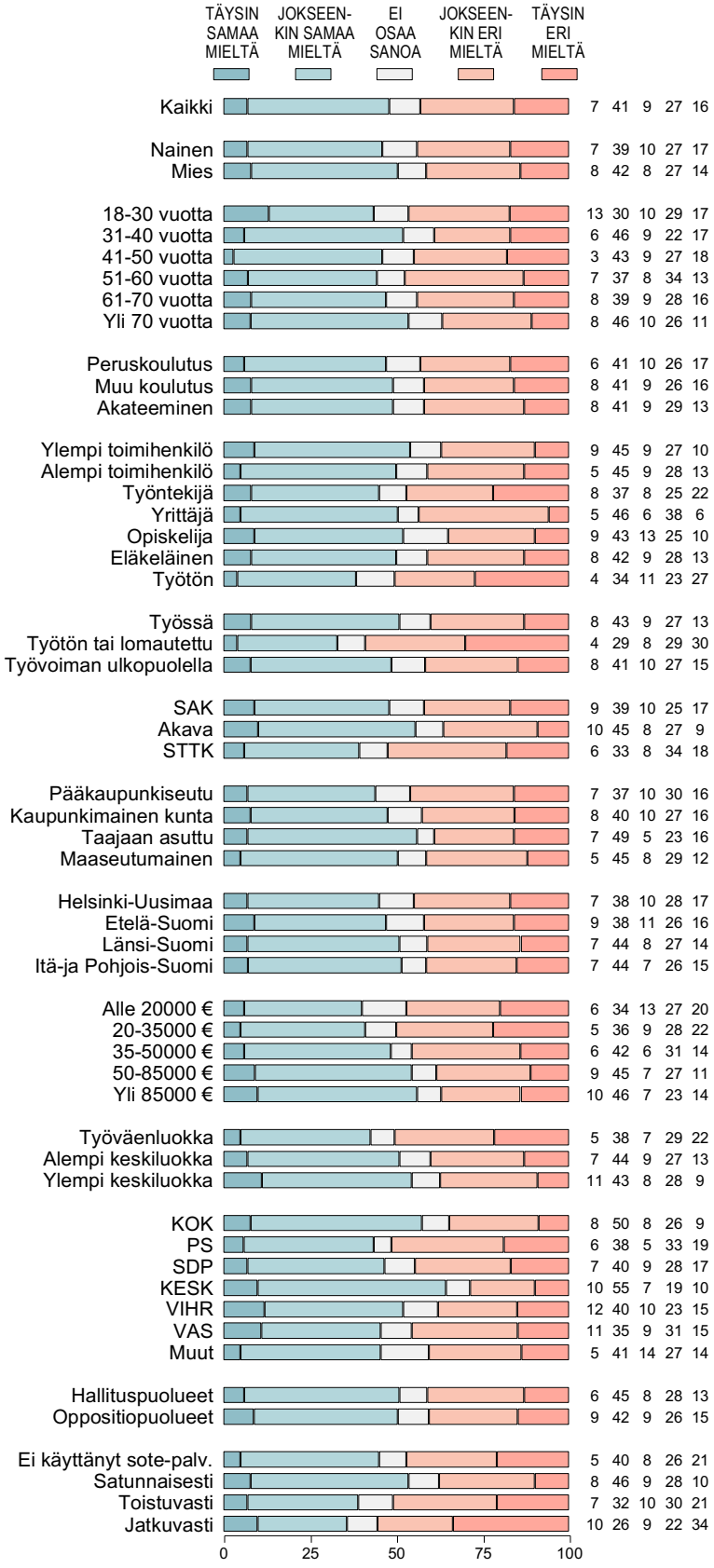
"Olen valmis leikkaamaan omia sosiaalietuuksiani ja sote-palvelujani ikääntyneiden etuuksien ja palvelujen turvaamiseksi" (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 9-5.

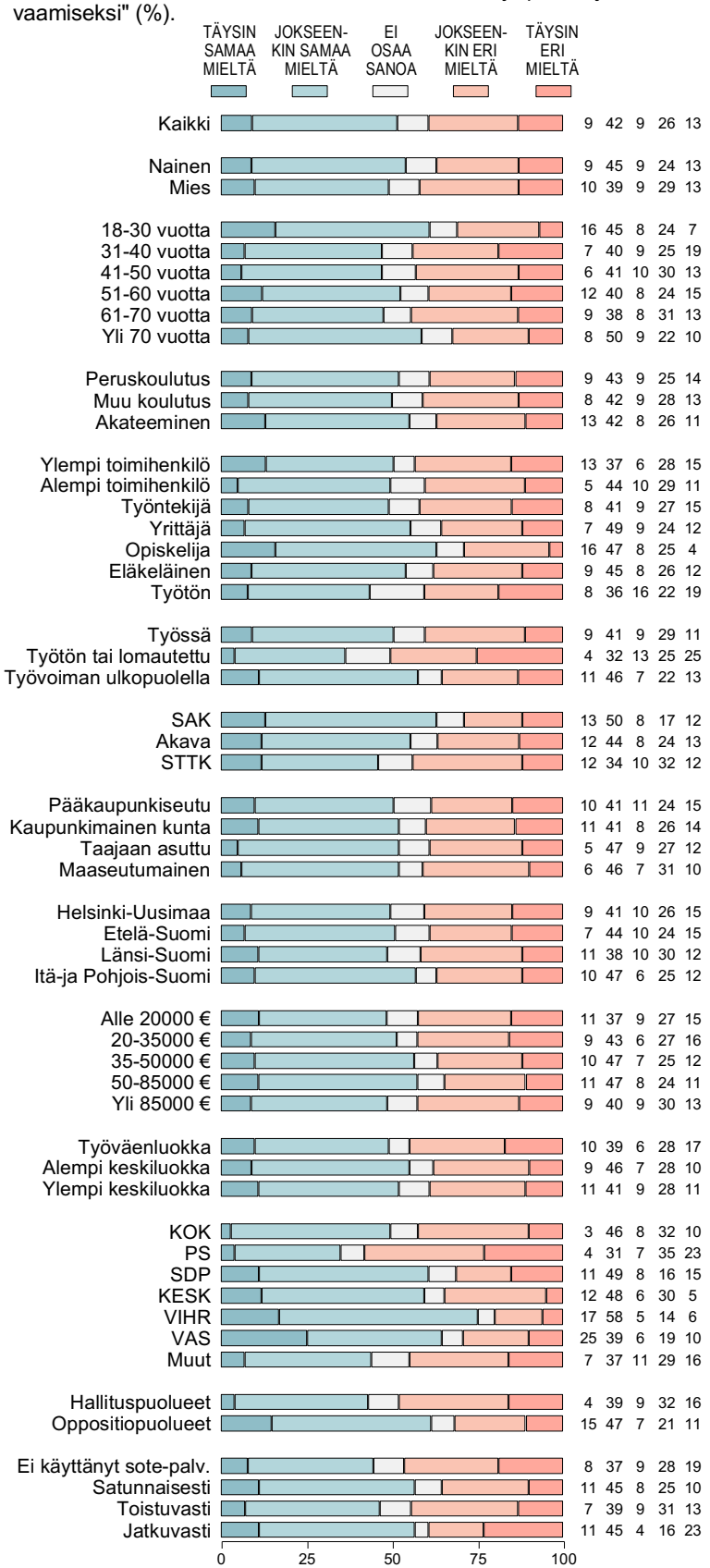
"Olen valmis leikkaamaan omia sosiaalietuuksiani ja sote-palvelujani lasten ja lapsiperheiden etuuksien ja palvelujen turvaamiseksi" (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 9-6.

"Olen valmis leikkaamaan omia sosiaalietuuksiani ja sote-palvelujani minua heikommassa asemassa olevien etuuksien ja palvelujen turvaamiseksi" (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026